

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita B. Francisci Salesii, Episcopi Et Principis Gebennensivm Meritissimi

Maupas du Tour, Henri Chauchon de

Coloniæ Ubiorum, 1663

Cap. V. Tononi aliquantum adhuc Dux remoratur: eo tempore quid gestum
sit sequestre Francisco.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42882

Celsissimus Princeps moverit, hoc est, nihil ab ipso prætermis-
 sum nunc blanditiis adhibitis, nunc intentatis minis, ut hi ad Deum atque ad
 Ecclesiam converterentur; quòdque majori profectò laude dignum,
 tametsi omnes ii quos ad consiliũ adhibuerat niterentur
 contrà, rationibus freti iis quæ è re vel publica Allobrogum,
 si humana spectes, vel privatâ Principis petebantur;
 perstiterit tamẽ in Christiana sententia, nec unquã dimoveri
 potuerit de suscepto consilio, ritus Catholicos restituendi
 his in oris, etiam coram Oratoribus iis, qui missi ex hoc ipso
 solo erant ad ejus infringendam constantiam. Cujus quidem
 tam illustris facinoris testis ipse sum; quandoquidem illo in
 conventu fui, in quo eã de re deliberatum est. Videlicet nihil
 ipse sequitur aliud, nihil spectat, nisi Domini Dei gloriam
 primùm, tum, ut ad Ecclesiam adjungat denuo populos hosce,
 quos unã eã de causã subdidisse Dominus videtur ejus potestati,
 ut eos ipse in felicem fortunatamque Christi Jesu servitutem
 redigat.

CAPUT V.

*Tononi aliquantùm adhuc Dux remoratur:
 eo tempore quid gestum sit sequestre
 Francisco.*

POST QUAM cœptum iter Cardinalis Medicæus repetierat,
 constituit Dux, precibus Francisci adductus, Tononi
 aliquandiu adhuc subsistere; quò communicatis cum ipso
 consiliis, conjunctaque operâ rem fidei magis magisque
 promoveret.

Eam in rem convocari Tononum iussit primat
 os quosque totius ditionis: ad eos ubi ad venerant
 atque ad Tononenses ipsos cives iis in ædibus
 quibus cogi solebat conciliium, optimus Princeps
 incensissimâ oratione hortatus universos est, ut
 aspicerent tandem aliquando verum, falsum reperi-
 diarent: exitu eo, ut cunctorum observantiam in
 ter admirationemque defixi animi hæterent. Illud
 tamen observatum à perspicacioribus est, semper
 Principem propensionem quandam benevolentiam
 tiamque significationem præ se tulisse erga eos, qui
 orthodoxam fidem jam professi, cum Ecclesia
 gratiam redierant, illud affirmantem, se singulorum
 rum memorem egregie futurum, atque ubi se daret
 ret occasio, demonstraturum re ipsâ, quanti ad
 fierent; contra, aliis, nec sine stomacho, exprobrantem
 se, inter eos quosdã esse, saxo duriores, obstinatos
 ores Pharaone, quos a vitæ Religionis nec antiquitas
 tas permovere potuisset, nec sanctitas: adeo eos
 delectabantur. Miseros verò vos, dixit, quorum
 causa Jesus Christus crucifixus est! *Quis vos facit
 navit non obedire veritati?* (a) Omnino, nisi resipueritis,
 ris, sentiatis saxo, quid demum sit odiosos vos esse
 Deo & vestro Principi. Proinde in duas partes
 discedite: ad lævam meam consistant, qui contra
 animi mei sententiam contumaces in hæresi
 pergunt; dextram partem occupent vel qui non
 iam sunt, vel qui eo animo hic adstant, ut quantum
 primum ad nos applicent se se.

Hanc orationem ut quisque erat affectus, ita accepit
 hæreticorum plurimi, Deo eorum corda tangerent

(a) Gal. 3.

re, resipuerunt: perstiterunt alii in cōtumaciā: ex iis
 tamē etiā plurimos de vesania deduxit efficacissi-
 ma oratione Vir Apostolicus, incredibili Ducis
 gaudio: qui ut nihil intentatū relinqueret, appellās
 pervicaces, Vos ergo, rebelles Deo, vos indignati-
 onem nostram vestro ipsorum malo perſentisce-
 tis: abite sanè, abite homuli indigni quos tellus fe-
 rat: ex ditionis nostræ finibus excedite. Et ex iis
 quidem plurimi heterodoxiam abdicarunt: ma-
 luerunt aliquot ex Allobrogum finibus discedere,
 quàm egerare hæresin: religiosus quidem Prin-
 ceptus nihil prætermisit sesqui-mense illo, quem iis
 in locis exegit, quod ad obdurata illa corda fle-
 ctenda valere posse speraret: rapacius autem erat
 nihil, quàm quod ipse re & usu repræsentabat.
 Frequens obibat Sacramenta cum aulicis suis: ho-
 rum plerique capti humanissimâ suavissimâque
 Francisci consuetudine, apud eundem generalem
 noxarum vitæ totius confessionem instituerunt:
 tantâque vulgò erat de ejus sanctimonia opinio,
 ut ii ipsi qui solum vertere jussi erant ob contu-
 maciam, quamlibet pervicaces antè extitissent,
 cum eo tamen supplices egerint, ut illius exilii pœ-
 nam sibi à Principe deprecaretur. Nec eos fefellit
 de famuli Dei bonitate opinio: ut viscera miseri-
 cordiæ ipsi inerant, haud gravatè gratiam illam,
 quâ apud Ducem valebat, pro peccatoribus affli-
 ctisq; interposuit, eâ spe ductus, fore ut resipisce-
 rent demùm. Et utrumque assecutus est sanè feli-
 citer: nam ii maximam partem cervices Ecclesiæ
 & Principi submisere haud gravatè: aliis, qui se à
 pertinacia deduci haud passi sunt, prorogatum

138 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
tempus aliquandiu, exeundi Sabaudiaë finibus
dum aut resipiscerent, aut bona distraherent.

Ringebatur interim Satanas, iis oris, in quibus
tyrannidem exercuerat suam, excedendum sibi
intelligens, n̄ quamprimùm sibi consuleret: pro
inde ne sibi deesset, Gebennenses emissarios suos
incitavit ad tentanda omnia: ii è suo cœtu de-
gunt, qui à Principe flagitarent, ne se ad Catho-
cos ritus adigeret, sed permetteret sibi, in rebus
quæ ad Religionem attinerent, tenere porro in-
stitutum suum. Is rem utrinque suis ponderibus
examinandam ratus, exquirendam eorum senten-
tiam censuit, quos ad cōsiliū adhibebat: & cum
cti civilem tranquillitatem potiùs, quàm Dei glo-
riam animarūve utilitatem secuti, eò incubuerunt
ut Ministros aliquot relinquendos iis locis con-
suerint. At non eam indignitatem tulit, Vi-
dei: Apostolica quadã constantia Ducem com-
pellans, nec vides, inquit, Princeps optime, ni-
hil fieri posse exitiosius, quàm Calvinisticos
Ministros hîc relinqui? Nimirum, si faxis, & di-
tionem tuam amittes, & cœlum, cujus palmam
unus toti terrarum universitati præstat. Nulla
est conventio Christi ad Belial. (b) nec pluribus opor-
fuit religioso Principi: ex templo commotior, facta
ctaque iracundia effervescens, digna utique cella
illo animo, Excedant, inquit, jubeo Ministros
quotquot in ditione mea sunt: ratum id est
neque ullus deinceps vel verbulum mihi,
contrarium.

Rem tanti momenti affectus Franciscus, po-

(b) 2 Cor. 6.

git ad alia, Principemq; rogar, reminisci ne gravaretur eorum, quæ ad rem fidei stabilendam opportuna esse, ipse idem paulò antè ostendisset. Nec cunctatus Dux, sanxit edictò publicò, (c) Ne quid deinceps intra Tononensis oppidi pœmœrium fieret aut exerceretur, quod Religionem Reformatam, quam vocitarent, oleret: ut in peccata publica animadverteretur, coërcendo illorum affines pœnis eodem edictò constitutis; ne hæretici ad ullum publicum munus dignitatẽve admitterentur, nève ullã particulã fruerentur Ecclesiasticorum proventuum ex Beneficiis. Quæ ne irrita essent, delectus Quæstor, qui debitã cum auctoritate causas eas disceptaret, nominatimque compelleret eos, qui aut Beneficia sibi vendicarent, aut eorum redditus sibi adsciscerent, ab utroque prorsus abstinere, cunctaque deinceps aut apud Principem, aut apud Episcopum, aut designatos alios abdicare. Constitutum item, ut in Abbatiam Abundantiæ introduceretur reformatio, quam dicimus, utque ex ejus redditibus pars quædam pensionis nomine decerperetur adjuncta Beneficiorum aliorum fructibus, quò præsto semper essent annuæ pecuniæ ad facta recta Templorum, ad alendos Parochos atque Ecclesiastas, aliãque id genus, ad illius Ecclesiæ renascentis conservationem & amplificationem. Id ut exactius fieret, Catalogum contexit Beneficiorum totius tractûs illius, Parœciarum sexaginta aut etiam plurium: quam in curam sic incubuit, ut nulli labori parcens, iis quæ vix à quoquam per-

fici

(c) 5. Octob. 1598.

240 VITÆ B. FRANCISCI SALESII
fici posse putares, adstans digitus Dei illius operâ
secundissimos dederit eventus. Dicitur numerus
hæreticorum qui ad Ecclesiæ gremium per ea
tempora redierunt, fuisse tricesies mille, & quod
excurrit: ita retulere tum alii fide dignissimi, tum
potissimum Illustrissimus Episcopus Bellaius: qui
addit præterea, de Francisco Salesio loquens, hu-
meros ipsum habuisse toti Orbi terrarum ferendo
pares: ipsum inde ab æternitate lectum à Deo fu-
isse pro Apostolo, parente, protectore populo-
rum illorum. His porro expletis, ad tempus inde
recedens, perrexit Anecium, ad transigenda nego-
tia quædam: utque Tononi substiterat ad rem
Ecclesiæ, ita Anecium excurrit ad majus Dei ob-
sequium. Nimirum illum agebat, seu eundem se-
redeundum esset, amor Dei; siquidem nihil nisi
scelum aut spirabat, aut sequebatur: ita fieri non
poterat ut antè quiesceret, quàm in beata illa re-
gia summo illo bono frueretur, quod jam tum vi-
res omnes facultatésque mentis ejus occupabat.

CAPUT VI.

*Coadjutoris Episcopi Gebennensis dignitatem
defugit, donec aliud ipsi à Deo significa-
tum est: & gravi morbo consti-
tatur.*

ANECIUM cùm pervenisset Vir Apostolicus, de
infinite laboribus, de Ministrorum Calvinis-
ticorum rabie, deque Tartareis furoribus trium-
phans, Coadjutoris dignitatem non modò de-
fect Illustrissimus Episcopus, sed etiam hortatus
vehe